

Volgens **Robert Schumanns** biograaf konden de componist en zijn vrouw Clara het niet eens worden over het tempo van zijn *Pianokwintet*.

Avondconcert

► NPO KLASSIEK,
20.00-22.30 UUR

IN 1852 was componist Robert Schumann met zijn vrouw Clara op een feestje van zakenmannen in Leipzig. Op een goed moment werd er spontaan muziek gemaakt door enkele aanwezigen – zo ging dat toen in die kringen, gasten namen hun viool mee en voor je het wist schalde Beethoven of Mendelssohn door de vertrekken. Schumanns *Pianokwintet* werd ook gespeeld, met Clara achter de vleugel. Zij was een voortreffelijke pianist en kende het stuk goed. Robert zou dus achterover hebben kunnen leunen om van zijn eigen muziek te genieten, maar dat deed hij niet. Hij posteerde zich achter Clara en tikte op haar schouder het gewenste tempo. Voor een muzikant is er weinig irritanter dan dat. Het is alsof de liefde van je leven commentaar levert op je woordkeus terwijl je haar ten huwelijk vraagt. Het verhaal werd door een aanwezige violist verteld aan zijn leerling Frederick Niecks, die het op zijn beurt zo'n zeventig jaar na dato opschreef in een biografie van Schumann. De violist wist ook wat Robert met zijn zonderlinge actie beoogde: hij wilde voorkomen dat Clara te snel zou spelen. De Schumannnetjes hielden veel van elkaar, maar over het juiste tempo van Roberts muziek lijken ze het nogal oneens te zijn geweest. Dat is onder muzikan-

Gevoelstempo

ten haast onvermijdelijk, of ze nou getrouwd zijn of niet. Boven het vierde deel van Schumanns *Pianokwintet* staat bijvoorbeeld 'allegro ma non troppo'. Vrij vertaald: niet overdreven snel. Het is haast toeval als zo'n vage aanduiding bij twee muzikanten tot precies hetzelfde tempo leidt. Daarom gaf Robert voor veel composities met metronoomcijfers exact aan hoeveel tellen in een minuut moesten gaan. Maar na zijn dood verving Clara ze in allerlei bladmuziekuitgaven door eigen getallen. Sommige werden hoger, andere lager, het kon alle kanten op. Ter verklaring van de verschillen wordt wel geopperd dat Roberts metronoom onnauwkeurig was. Maar in een brief legt hij uit dat zijn metronoom correct geijkt is. Bovendien zouden de tempo's met bijvoorbeeld een te langzame metronoom

allemaal te laag zijn en niet ook soms te hoog of precies goed. Vermoedelijk veroorzaakte hetzelfde tempo bij Robert en Clara een verschillend gevoel, zoals niet iedereen het even koud heeft bij dezelfde temperatuur. Het wonder van het gevoelstempo is door Robert ongeveer zo onder woorden gebracht: een allegro van een somber persoon klinkt lijziger dan een langzaam tempo van iemand met een optimistische natuur. **Zo bezien is de metronoom een soort stemmingsmeter** en noteerde Schumann in een vrolijke bui **relatief lage metronoomcijfers en in sombere tijden hoge**.

Als u vanavond Schumanns *Pianokwintet* op NPO Klassiek te langzaam vindt, dan verkeert u in een zonnigere stemming dan de muzikanten.

MARTIN KAAIJ

Robert Schumann en zijn vrouw Clara

20.00-21.40 (PARAMOUNT) *The Naked Gun: From the Files of Police Squad!*

★★★★

USA 1988. Van David Zucker. Met oa Leslie Nielsen, Priscilla Presley en George Kennedy. Canadees Nielsen speelde al tientallen jaren serieuze rollen voor zijn talent als gortdroge komiek werd ontdekt. In deze slapstick-klassieker is hij op zijn absolute best. *The Naked Gun* borduurt voort op de vroeg gecancelde cult-tv-serie *Police Squad!*, waarin politiefilms op de hak werden genomen. Het verhaal, rond een moordcomplot op de Britse koningin, doet er nauwelijks toe; het gaat om het spervuur aan soms briljante, soms tergend flauwe grappen. Makers David Zucker, Jim Abrahams en Jerry Zucker waren ook verantwoordelijk voor melige meesterwerkjes als *Airplane!* en *Top Secret!*

filmselectie

20.15-21.40 (ARTE) *Le Tonnerre de Dieu* ★★★

F/I/D 1965. Van Denys de La Patellière. Met oa Jean Gabin, Lilli Palmer, Michèle Mercier, Robert Hossein en Georges Géret. Dierenarts Léandre Bressac (Jean Gabin) staat niet bekend om zijn gezellige persoonlijkheid. Zeker niet binnen zijn huwelijk met Marie (Lilli Palmer). Er verandert van alles wanneer hij zich ontfermt over prostituee Simone (Michèle Mercier). Luchtig, wat ouderwets ogend drama met prima acteurs was destijds een grote hit in Frankrijk. Gabin was vanaf eind jaren dertig een van de grootste namen in de Franse filmwereld. Hij waagde, zonder veel succes, in de jaren veertig een uitstapje naar Hollywood. Zijn carrière herleefde toen hij terugkeerde naar Frankrijk, waar hij tot zijn dood in 1976 werkte, en meerdere films maakte met regisseur De la Patellière.

21.40-0.10 (PARAMOUNT) *Top Gun: Maverick* ★★★

CHN/USA 2022. Van Joseph Kosinski. Met oa Tom Cruise, Jennifer Connelly en Miles Teller. Na ruim dertig jaar in de lucht heeft gevechtsvlieger Pete Mitchell (Cruise), bijnaam Maverick, zo'n beetje alles op de grond verpest. Zijn liefdesleven, zijn loopbaan, en de relatie met Rooster, de zoon van Mavericks goede vriend Goose, die omkwam in de originele *Top Gun* uit 1986. Het zal geen verrassing zijn dat hij daar in deze film verandering in gaat aanbrengen. De boodschap wordt er bij de kijker ingestampt ('Niet denken maar doen'), het verhaal is voorspelbaar, maar het tempo is hoog, de humor goed gedoseerd en tjongejonge, wat zien de vliegscènes er weer fraai uit.

ga voor meer titels naar
vprogids.nl/cinema